

מדד הקול הישראלי אפריל 2022

פרופ' תמר הרמן וד"ר אור ענבי

ממצאים עיקריים

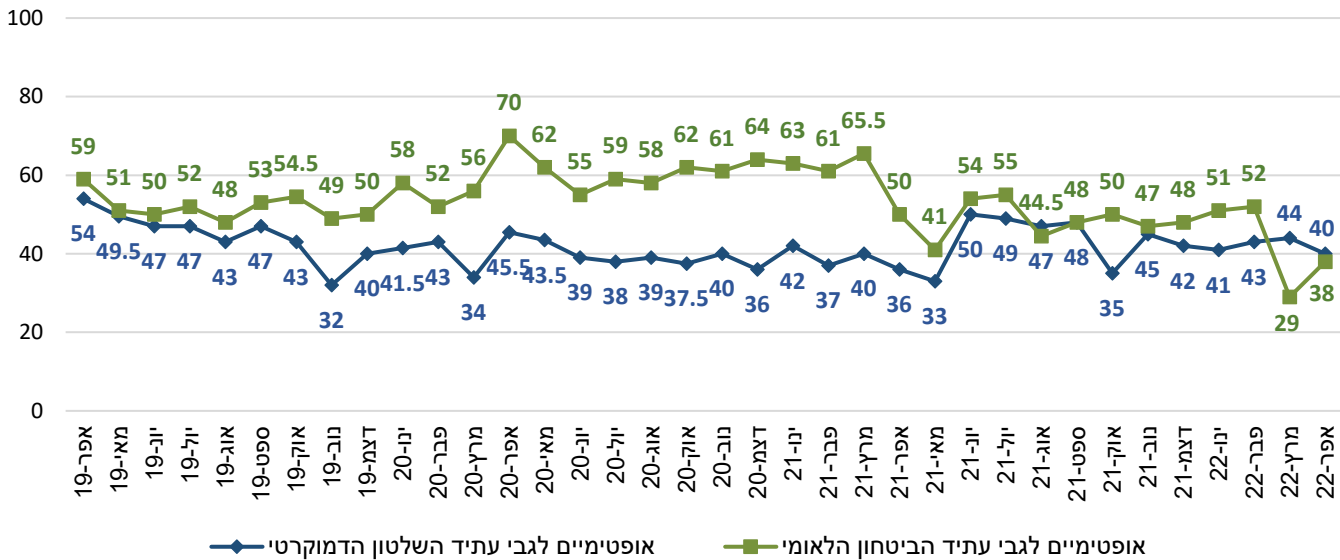
- ❖ החודש חלה עלייה מסוימת בשיעור האופטימיים לגבי עתיד הביטחון הלאומי ואולם עדיין מדובר במיעוט של אופטימיים. שיעור האופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה בישראל נשאר יציב כמו בחודשים הקודמים וגם בתחום זה מדובר במיעוט.
- ❖ הערכת מדיניות ראש הממשלה נט בננוגע לאירועים הבטחוניים האחרונים נוטה לכף שלילה בכלל המדגם אך במיוחד בקרב המרואיינים הערבים ובקרב מצביעי מפלגות האופוזיציה.
- ❖ רוב היהודים נתנו ציונים טובים ובינוניים לאופן הטיפול של המשטרה באירועים בירושלים ובהר הבית לעומת רוב של המרואיינים הערבים שנתנו ציונים גרועים.
- ❖ רוב גדול מהמרואיינים היהודים נתנו ציונים גרועים לאופן ההתנהלות של המפלגות הערביות רע"ם והרשימה המשותפת נוכח האירועים הבטחוניים האחרונים. בקרב המרואיינים הערבים רע"ם קיבלה ציונים שליליים יותר מאשר הרשימה המשותפת.
- ❖ ירידה ניכרת בשיעור המרואיינים הצופים כי הממשלה הנוכחית תחזיק מעמד כשנה – רק כשליש צופים כך כיום לעומת כמחצית לפני חודשיים.
- ❖ והיה והממשלה תאבד את הרוב שלה בכנסת, קצת מעל שליש היום מעוניינים בבחירות חדשות, שיעור דומה מאוד היו רוצים קואליציה חדשה בתמיכת 61 חברי כנסת בלא בחירות, ומעט פחות - ממשלת מיעוט הנתמכת אד-הוק על ידי גורמים מהאופוזיציה.
- ❖ אם כי עדיין מדובר ברוב, חלה ירידה בשיעור הישראלים היהודים הרואים בשואה אירוע היסטורי ייחודי. במקביל חלה עלייה בשיעור מי שחושבים מדובר באירוע טרגי של רצח עם שיש לו מקבילות היסטוריות.
- ❖ רוב המרואיינים לא השתתפו במסעות למחנות ההשמדה. שיעור מי שכן השתתפו גבוה יותר בקבוצות הגיל הצעירות, ורוב המשתתפים עשו זאת במסגרת בית הספר.
- ❖ רוב המרואיינים מעידים על עצמם שהם עומדים דום בעת הצפירה ביום השואה. פחות משליש מהחרדים ענו שהם עומדים דום בעת הצפירה.
- ❖ לקראת יום העצמאות: חלה ירידה בשיעור הסבורים כי מכלול ההצלחות של ישראל עולה על מכלול כשלונותיה. בקרב המרואיינים היהודים עדיין יש רוב לרואים יותר הצלחות ובקרב המרואיינים הערבים התמונה הפוכה.

מצב הרוח הלאומי

בהשוואה לחודש הקודם החודש חלה אמנם עלייה באופטימיות לגבי עתיד הביטחון הלאומי, אך כפי שאפשר לראות בתרשים שלהלן היא עדיין לא חזרה לרמתה בחצי השנה האחרונה (38% כיום בהשוואה לכ-50% אופטימיים אז), וגם החודש מדובר במיעוט של מי שצופים אל העתיד הביטחוני בתקווה לטוב. שיעורם קרוב מאוד לשיעור הנמוך יותר באופן קבוע, של האופטימיים לגבי עתיד המשטר הדמוקרטי בישראל (40%).

אם כי אינה מרקיעת שחקים, העלייה באופטימיות לעתיד הביטחון הלאומי החודש היא לא מובנת מאליה, שכן מדובר בחודש שהיה עתיר באירועים ביטחוניים שליליים. אולי ניתן לראות בכך אות כלשהו לשביעות הרצון של חלקים מסוימים בציבור מהאופן שבו מתמודדי מקבלי החלטות בפוליטיקה ובכוחות הביטחון עם אתגרי השעה (ראו להלן).

אופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה הישראלית ולגבי עתיד הביטחון הלאומי, אפריל 2019-אפריל 2022 (%),
(כלל המדגם)

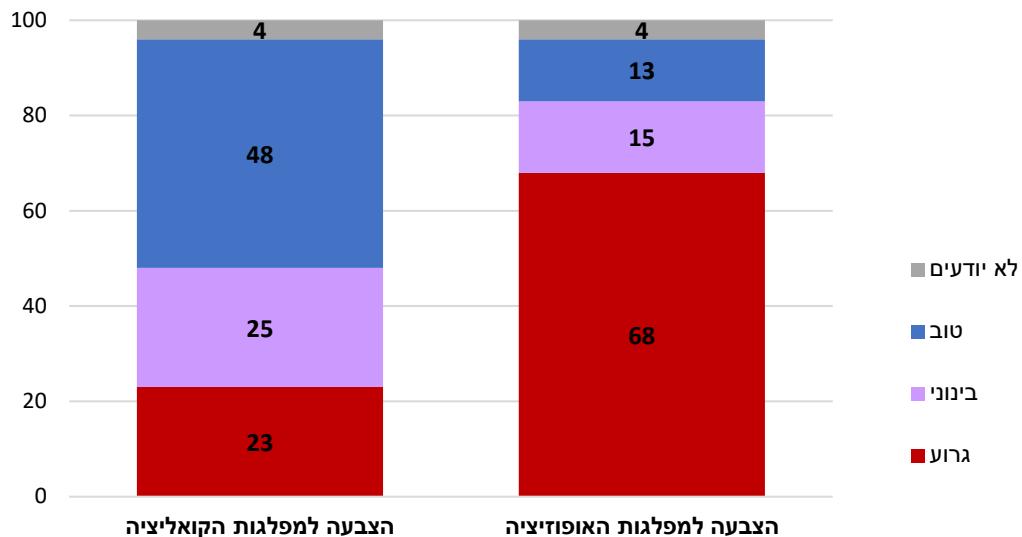

הערכת תפקוד גורמי מדינה באירועים הביטחוניים האחרונים

נוכח ריבוי אירועים אלו מצאנו לנכון לבחון את עמדות הציבור לגבי מדיניות ראש הממשלה בנט, טיפול המשטרה באירועים הביטחוניים בירושלים וההתנהלות של המפלגות הערביות – רע"ם והרשימה המשותפת. מדיניות ראש הממשלה בנט – שיעור הנותנים למדיניות זו ציון טוב במדגם היהודים עמד על 33% (לעומת 42% שנתנו לה ציונים גרועים ו-21% שנתנו לה ציונים בינוניים). במדגם הערבים שיעור המעריכים מדיניות זו בחיוב היה נמוך במיוחד (16%).

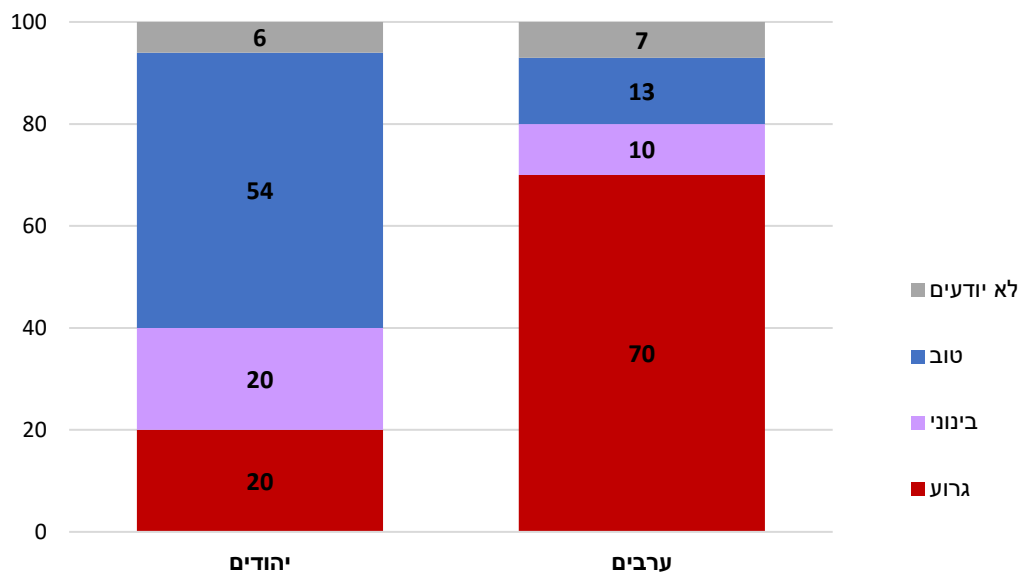
הפערים הגדולים ביותר בהערכת מדיניות ראש הממשלה הם על-פי הצבעה בבחירות האחרונות: מקרב מצביעי מפלגות הקואליציה כמעט מחצית (48%) נותנים למדיניות זו ציון טוב, לעומת 13% בלבד מאלה שהצביעו למפלגות האופוזיציה. האמביוולנטיות לגבי מדיניות הביטחון של ראש הממשלה בולטת בקרב מצביעי מפלגתו, ימינה, שם 35% נתנו למדיניות זו ציון טוב, שליש ציון גרוע ו-29% נתנו לה ציון בינוני.

הציון למדיניות ראש הממשלה נפתלי בנט להתמודדות עם האירועים הבטחוניים בחודש האחרון, לפי הצבעה (% , כלל המדגם)

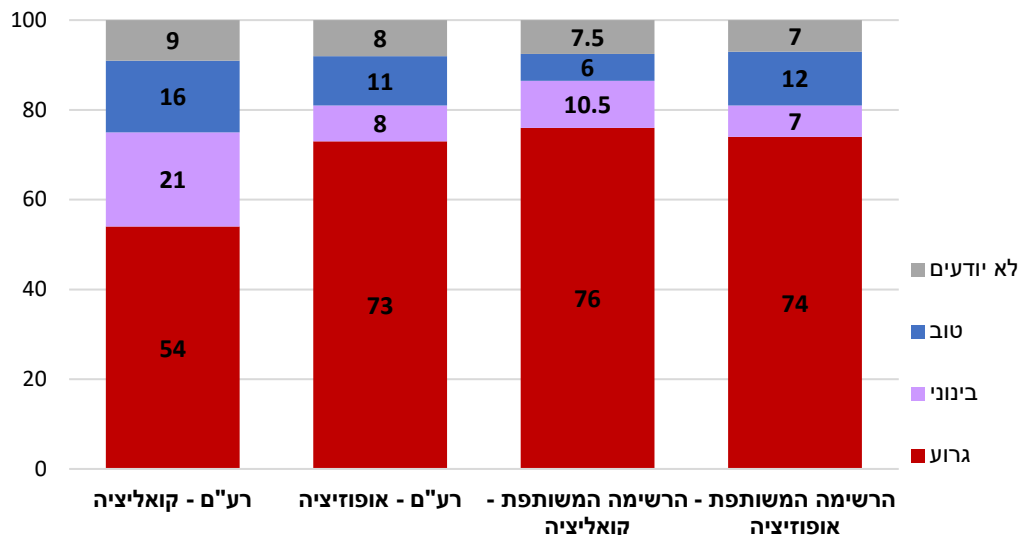
אופן הטיפול של המשטרה בעימותים בירושלים ובאיזור הר הבית – בעניין זה מצאנו פערים גדולים בין יהודים לערבים: מעל מחצית המרואיינים היהודים נתנו ציונים טובים לאופן הטיפול של המשטרה באירועים הללו ועוד 20% נתנו ציונים בינוניים, ופחות מרבע נתנו לאופן הטיפול של המשטרה ציונים גרועים. מנגד, 70% מהמרואיינים הערבים נתנו לטיפול המשטרה באירועים ציונים גרועים. פילוח לפי דת של המדגם הערבים מעלה כי בעוד 78% מהמוסלמים נתנו למשטרה ציונים גרועים הרי שרק 38% מהנוצרים ומהדרוזים נתנו למשטרה ציונים כאלה.

הציון למשטרה על אופן טיפולה באירועים הביטחוניים בחודש האחרון (% , מדגם יהודים ומדגם ערבים)

ההתנהלות של רע"ם ושל הרשימה המשותפת בהקשר של האירועים הביטחוניים בחודש האחרון – רוב המרואיינים היהודים העריכו את התנהלותן של שתי המפלגות באופן שלילי (רע"ם – 62%, הרשימה המשותפת – 76%). ההערכה השלילית לתפקודה של רע"ם אינה רק נחלת המרואיינים היהודים שהצביעו בבחירות האחרונות למפלגות האופוזיציה (73%), אלא גם של מצביעי מפלגות הקואליציה שבה רע"ם חברה כידוע (53%). גם מחצית המרואיינים הערבים נתנו ציון גרוע לתפקודה של רע"ם (52%). התנהלות הרשימה המשותפת זכתה כאן להערכה גרועה קצת פחות – 47% נתנו לה ציונים גרועים.

הציון להתנהלות רע"ם והרשימה המשותפת בהקשר האירועים הביטחוניים בחודש האחרון, לפי הצבעה (% , כלל המדגם)

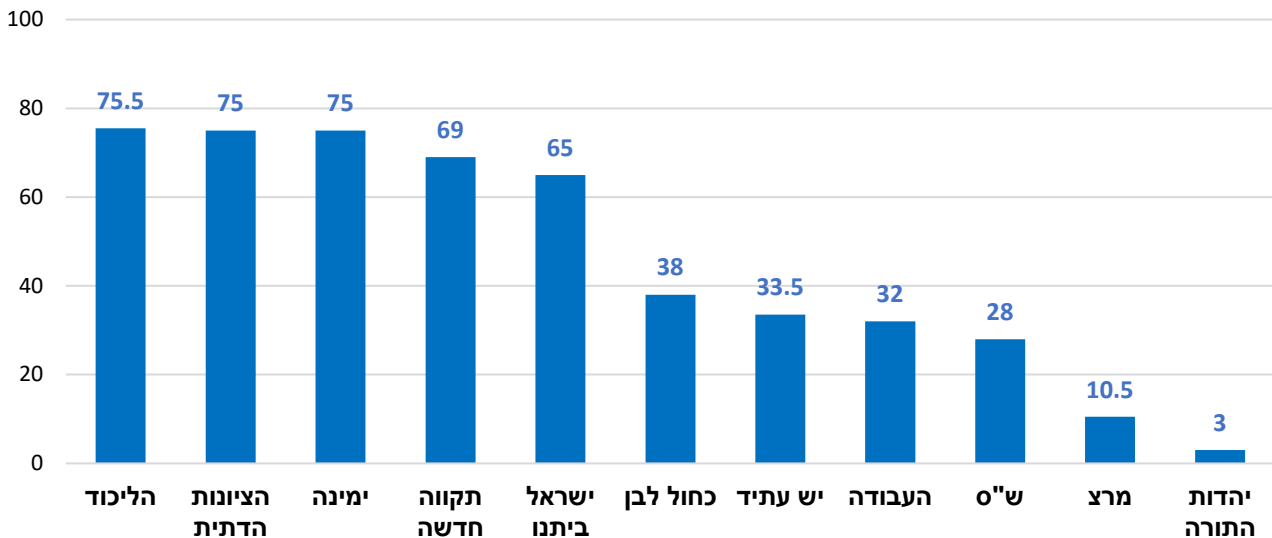

תפילה בהר הבית

היות שנושא תפילת יהודים על הר הבית עמד במוקד השיח הציבורי לאחרונה, שאלנו את המרואיינים היהודים בסקר האם הם תומכים או לחליפין מתנגדים לתפילה כזו, ומדוע. ראשית, שיעור התומכים (50%) עולה על שיעור המתנגדים לתפילה בהר הבית (40%).

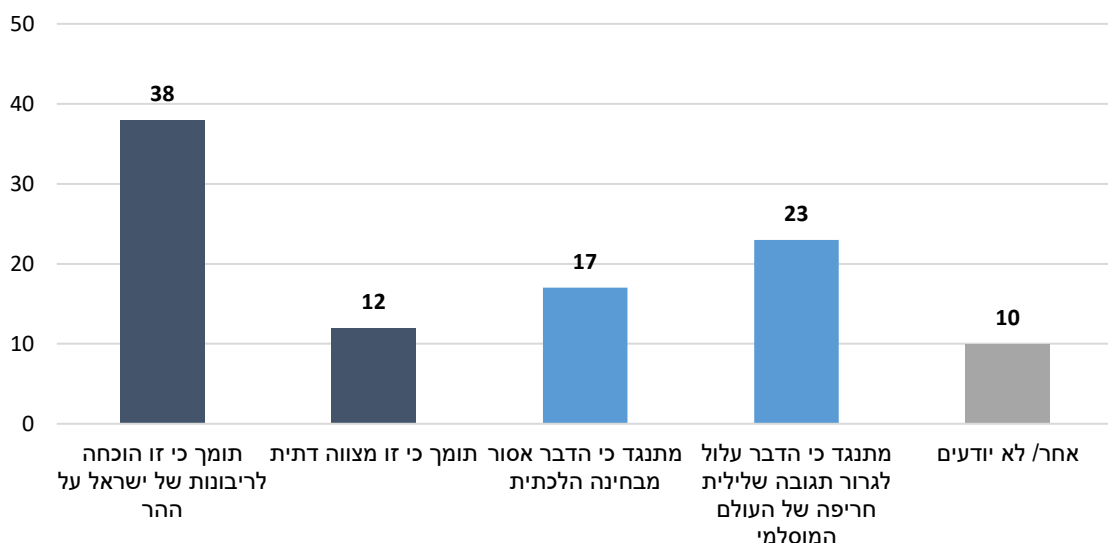
פילוח לפי הצבעה בבחירות האחרונות מראה כי יש רוב גדול של תומכים בתפילה בהר הבית מקרב מצביעי הליכוד, הציונות הדתית, ימינה, תקווה חדשה וישראל ביתנו, לעומת רוב גדול של מתנגדים מקרב מפלגות המרכז שמאל והמפלגות החרדיות.

תומכים בתפילה של יהודים בהר הבית (% , מדגם יהודים)

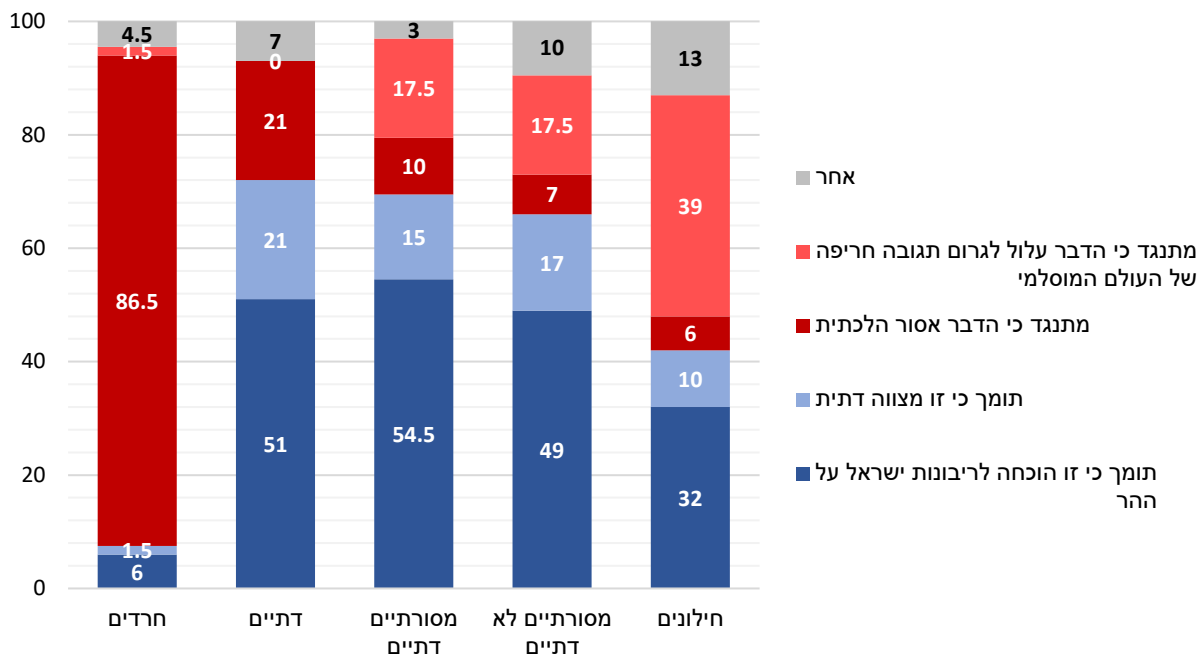
הנימוק העיקרי של תומכי התפילה היה שיש בה כדי להבהיר את ריבונות ישראל במקום. הנימוק העיקרי של מתנגדי התפילה היה כי היא עלולה לגרום לתגובת נגד חריפה של העולם המוסלמי.

מה הסיבה העיקרית שבגללה אתה תומך או מתנגד למתן היתר לתפילה של יהודים על הר הבית? (% , מדגם יהודים)

פילוח לפי מיקום עצמי על הרצף חרדי-חילוני העלה כי רוב החרדים מתנגדים לתפילת יהודים על הר הבית בגלל האיסור ההלכתי (86.5%). השיעורים הגבוהים ביותר בקרב הדתיים, המסורתיים והמסורתיים הלא-דתיים תומכים התפילה זו כי זו הוכחה לריבונות ישראל על ההר (בהתאמה: 51%, 54.5%, 49%) ואילו השיעור הגבוה ביותר בקרב החילונים מתנגדים לתפילה כי הדבר עלול לגרום תגובה חריפה של העולם המוסלמי (39%).

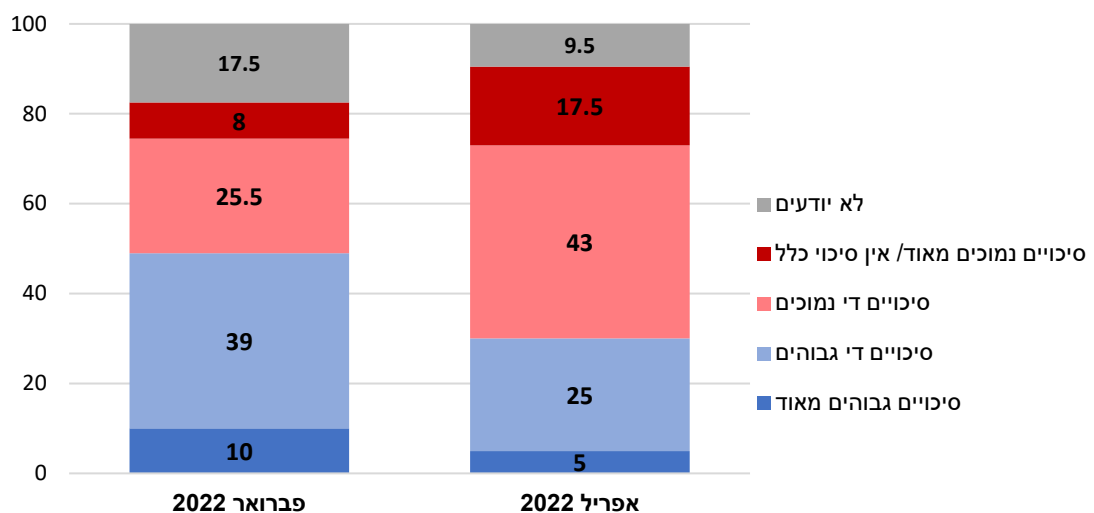
מה הסיבה העיקרית שבגללה אתה תומך או מתנגד למתן היתר לתפילה של יהודים על הר הבית? לפי מיקום עצמי על הרצף החרדי-חילוני (%) ,מדגם יהודים)

המערכת הפוליטית – הולכים (שוב) לבחירות?

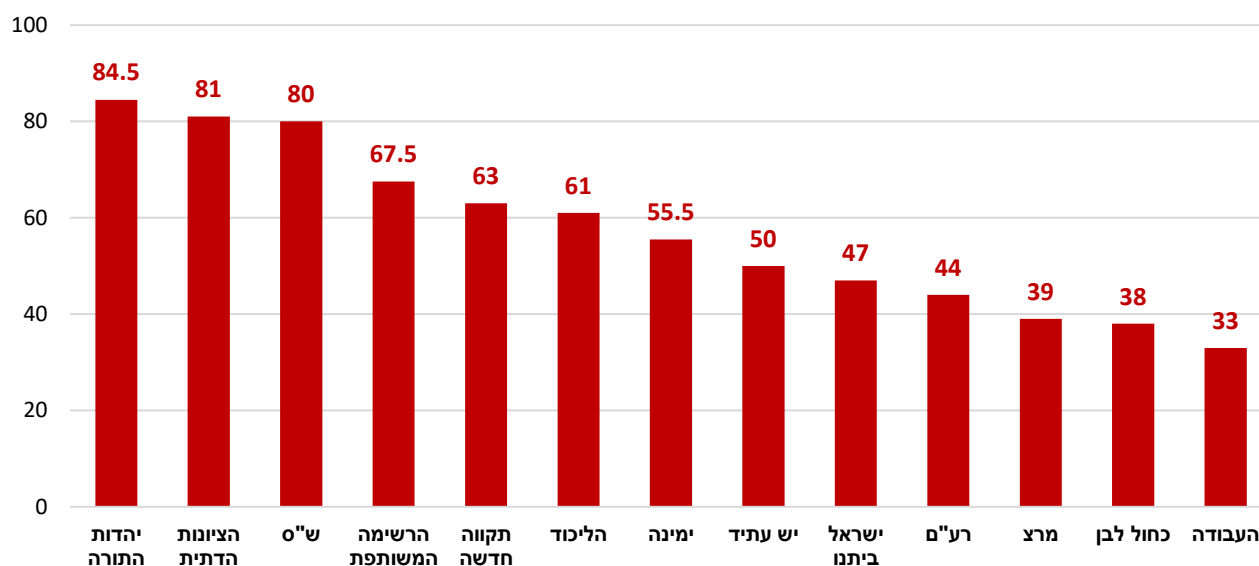
הממשלה תשרוד עד סוף השנה? – החודש פחות משליש מהמרוויינים (30%) העריכו כי גבוהים הסיכויים שהממשלה תמשיך להתקיים לפחות שנה, ואילו שיעור כפול (60%) ציינו כי הסיכויים לכך מזעריים. מדובר בירידה חדה של שיעור הסבורים כי הממשלה הנוכחית תשרוד בהשוואה לפברואר האחרון, אז מחצית המרוויינים סברו כי הסיכויים לכך גבוהים.

מה הסיכוי שהממשלה תמשיך להתקיים לפחות עד סוף השנה? (% כלל המדגם, פברואר ואפריל 2022)

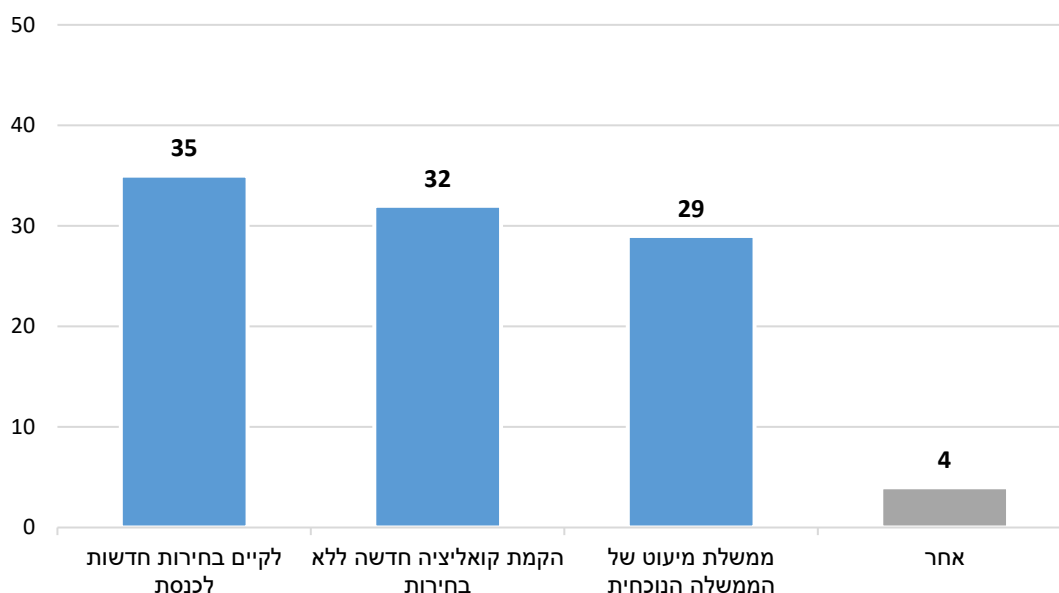
ההערכה כי הממשלה לא תשרוד לאורך זמן אינה נחלת האופוזיציה בלבד (76% ממצביעי מפלגות האופוזיציה סבורים כך), אלא גם נחלת חלק ניכר ממצביעי מפלגות הקואליציה, כמחציתם (48%). רק 44% מאלה שהצביעו למפלגות הקואליציה סבורים כי יש סיכוי גבוה שהממשלה תשרוד לפחות עד סוף השנה.

מעריכים כנמוכים/ אין סיכוי כלל את הסיכויים שהממשלה תתקיים לפחות עד סוף השנה, לפי הצבעה בבחירות האחרונות לכנסת (%) (כלל המדגם)

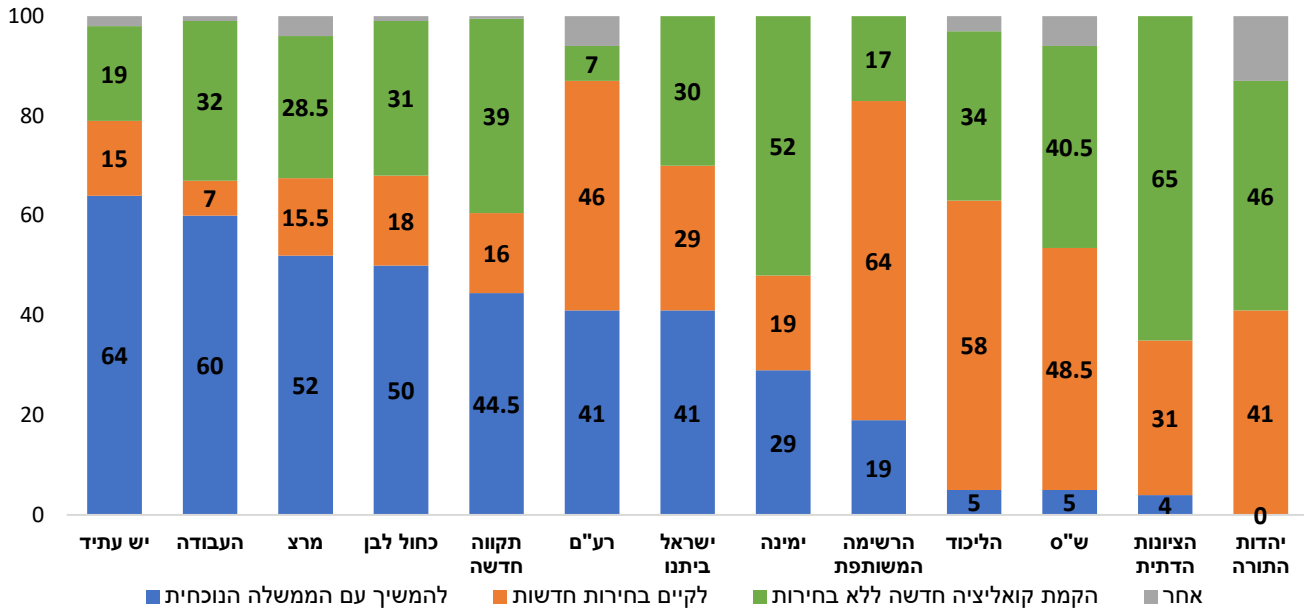
האפשרות הפוליטית המועדפת – קצת מעל שליש (35%) היו רוצים שיתקיימו בחירות חדשות, שיעור דומה (33%) היו רוצים שתוקם קואליציה שחדשה תזכה לאמון 61 חברי כנסת ללא בחירות, ושיעור מעט נמוך יותר (29%) ציינו כי היו רוצים שהממשלה הנוכחית תמשיך להתקיים כממשלת מיעוט, עם תמיכה מבחוץ בנושאים כאלה או אחרים של חברי כנסת מהאופוזיציה.

אם לממשלה יאבד הרוב בכנסת, איזו מהאפשרויות הבאות עדיפה? (%) (כלל המדגם)

פילוח הפתרון המועדף מעלה כי בעוד שרוב מצביעי מפלגות המרכז-שמאל רוצים שהממשלה הנוכחית תמשיך לתפקד כממשלת מיעוט, הרי שהרוב מקרב מצביעי הציונות הדתית וימינה מעדיפים שתוקם קואליציה חדשה ללא בחירות. זו גם העמדה השכיחה בקרב מצביעי יהדות התורה. רוב מצביעי הליכוד והרשימה המשותפת, וחלק גדול (אם כי לא רוב) ממצביעי ש"ס ורע"ם היו מעדיפים שיתקיימו בחירות חדשות.

אם לממשלה יאבד הרוב בכנסת, איזו מהאפשרויות הבאות עדיפה? (% כלל המדגם, לפי הצבעה בבחירות)

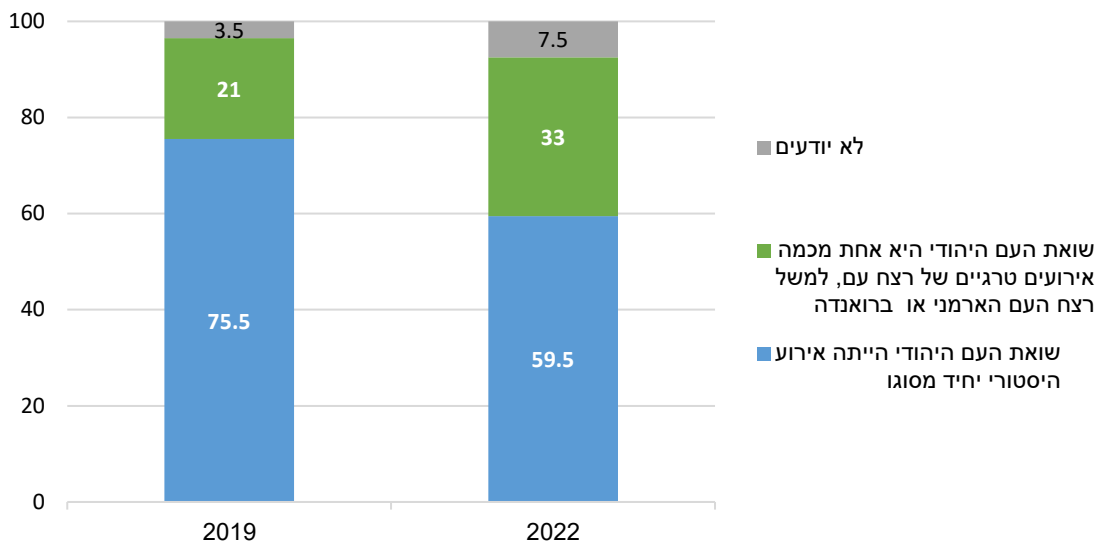
יום השואה

לקראת יום השואה בדקנו מספר היבטים של יום זה כפי שהם משתקפים בדעת הקהל של הציבור היהודי בישראל.

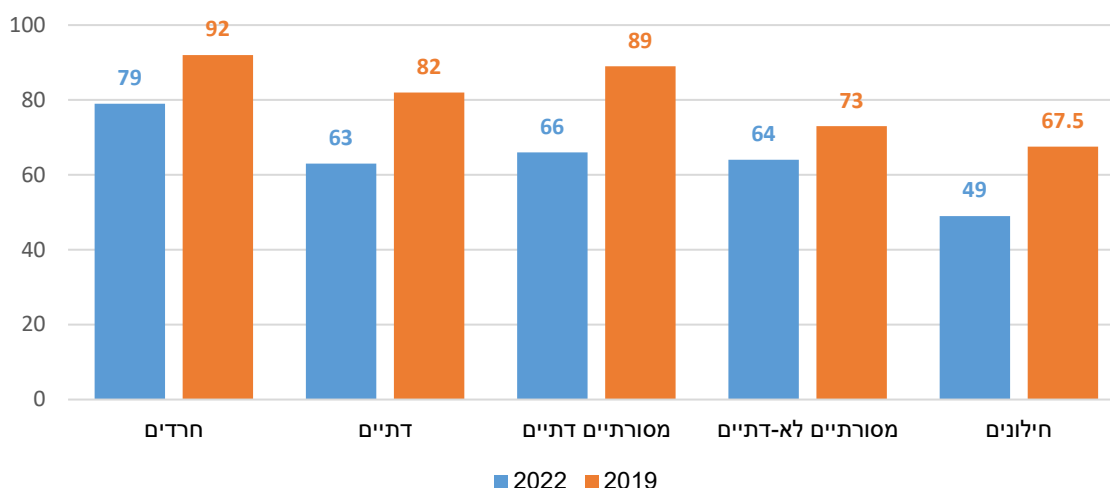
השואה אירוע ייחודי? רוב הציבור היהודי רואה בשואה אירוע היסטורי ייחודי ולא אירוע במסגרת קבוצה עולמית של אירועי רצח עם. בהשוואת נתוני המדידה הנוכחית לנתוני 2019 חלה ירידה בשיעור הסבורים כי שואת העם היהודי הייתה אירוע היסטורי יחיד במינו.

פילוח לפי מיקום על הרצף החרדי-חילוני מראה רק בקרב החילוניים פחות ממחצית סבורים כך (בשנת 2019 – שני שלישי), כאשר השיעור הגבוה ביותר בשתי המדידות שרואים בשואה אירוע ייחודי הוא בקבוצת החרדים. פילוח לפי מחנה פוליטי: בימין רוב סבורים שמדובר באירוע ייחודי, במרכז כמחצית, ובשמאל – מעט מעל שלישי. פילוח לפי מוצא עדתי מראה רוב גדול לסבורים שמדובר באירוע ייחודי בקרב מי שהגדירו עצמם מזרחיים, רוב קטן יותר בקרב מי שהגדירו עצמם אשכנזים או ממוצע מעורב ומיעוט גדול בלבד בקרב יוצאי מדינות חבר העמים וילדיהם.

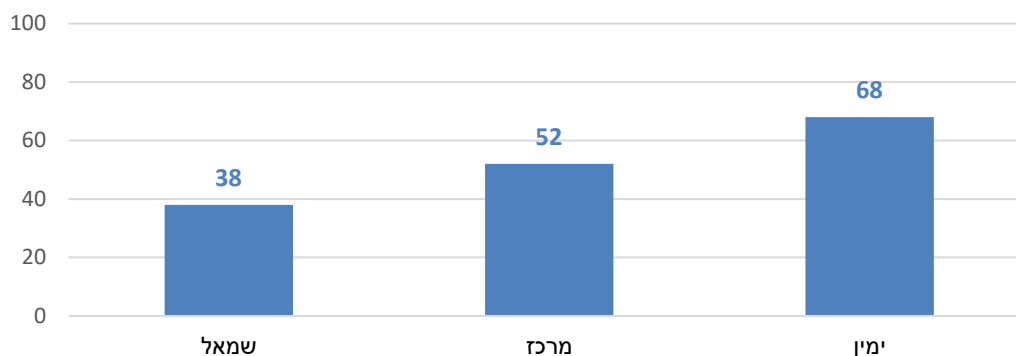
שואת העם היהודי – אירוע יחיד מסוגו בהיסטוריה העולמית? (% מדגם יהודים, 2019, 2022)

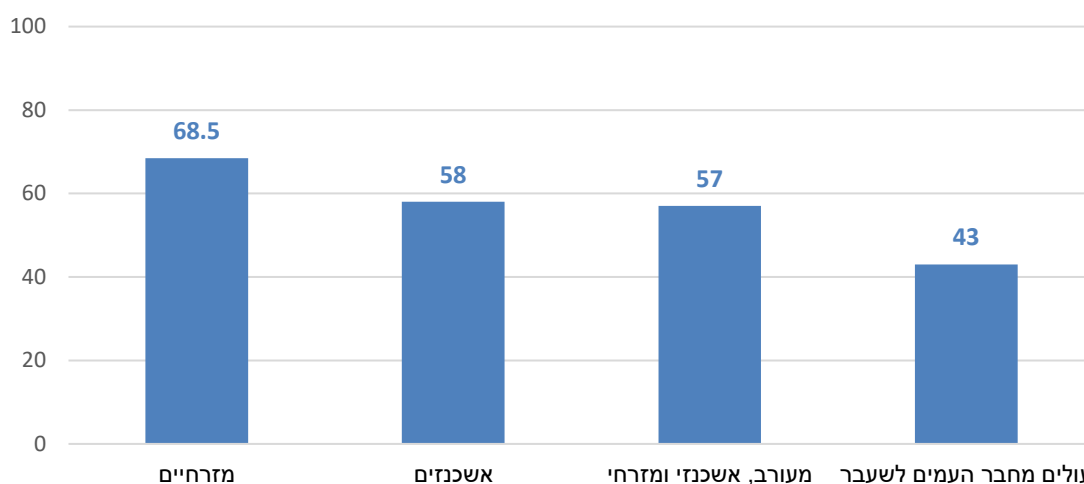
שואת העם היהודי – אירוע יחיד מסוגו בהיסטוריה העולמית (% ,מדגם יהודים, מסכימים, 2019, 2022, לפי מיקום על הרצף חרדי-חילוני)

שואת העם היהודי – אירוע יחיד מסוגו בהיסטוריה העולמית (% ,מדגם יהודים, מסכימים, 2022, לפי מחנה פוליטי)

שואת העם היהודי – אירוע יחיד מסוגו בהיסטוריה העולמית (% ,מדגם יהודים, מסכימים, 2022, לפי מוצא אתני)

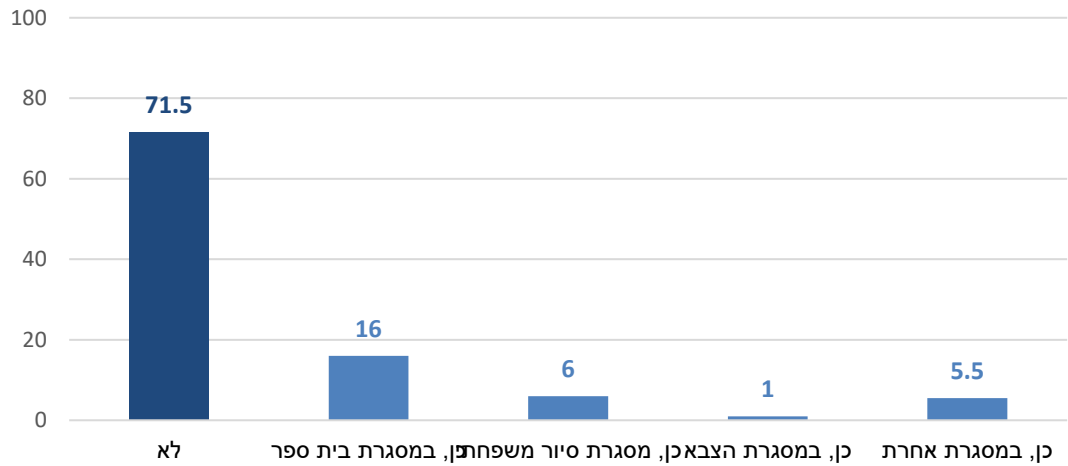

מסע למחנות ההשמדה – רוב הציבור היהודי לא השתתף במסע למחנות השמדה במסגרת כלשהי. בקרב מי שכן נסעו, השיעור הגבוה ביותר עשו זאת במסגרת בתי ספר. בשל התפתחות תופעת המסעות לאורך השנים, בקבוצות הגיל הצעירות שיעור המבקרים במסגרת בתי הספר הוא גבוה בהרבה מאשר בקבוצות הגיל המבוגרות

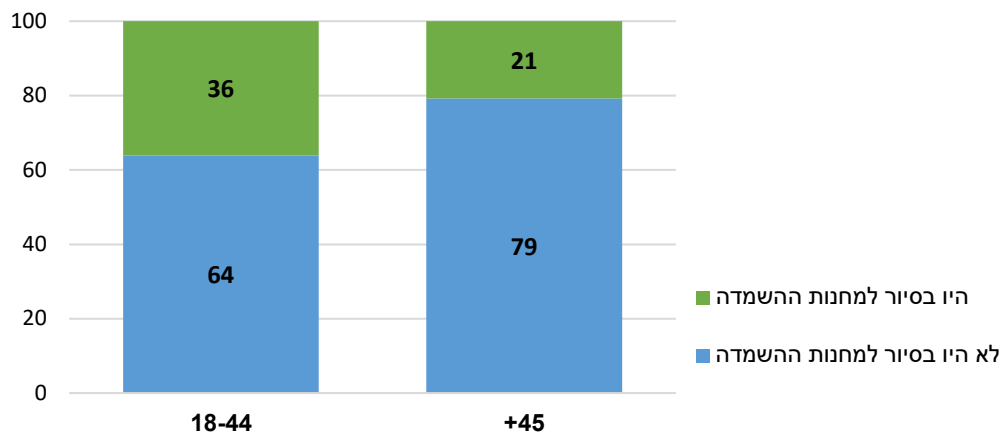

יותר. בקרב מי שנסעו למחנות, גבוה יותר שיעור הסבורים כי השואה אינה אירוע ייחודי אלא חלק מקבוצה של אירועי רצח עם.

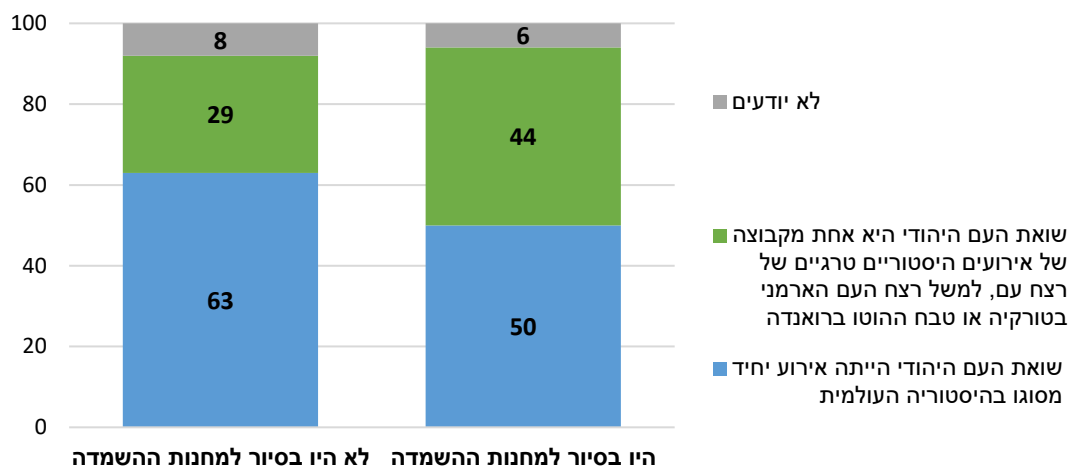
היו במסע למחנות השמדה (% ,מדגם יהודים)

היו במסע למחנות ההשמדה (% ,מדגם היהודים, לפי גיל)

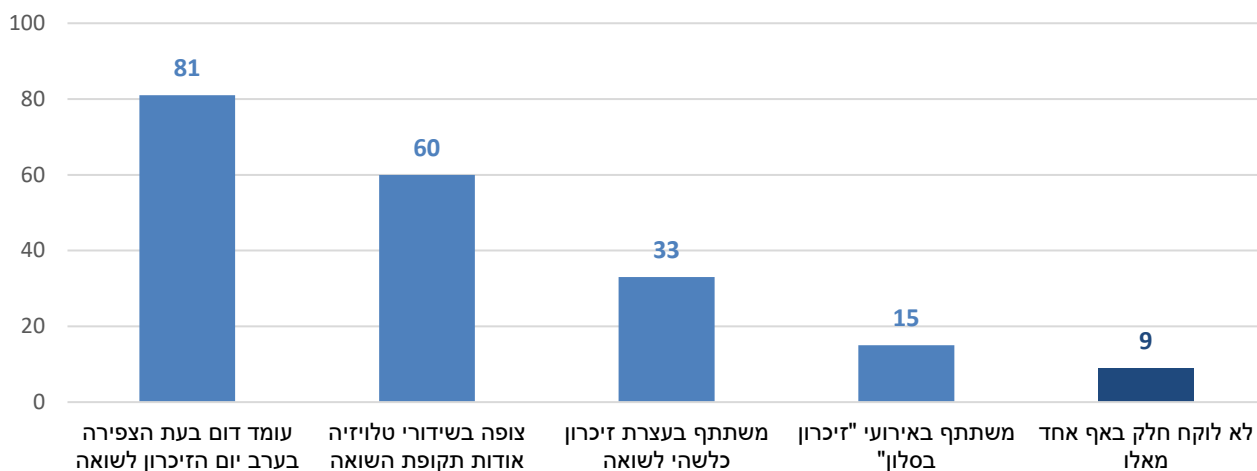
האם השואה הייתה אירוע ייחודי, לפי השתתפות במסע למחנות השמדה (% ,מדגם יהודים)

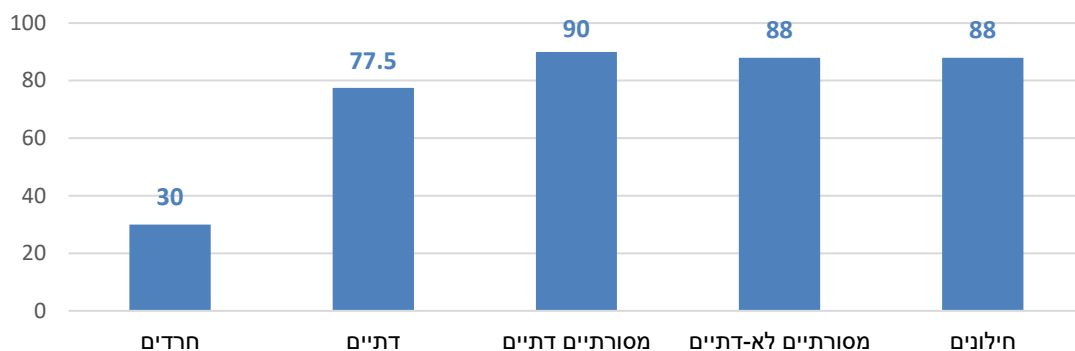
השתתפות באירועי זיכרון כלשהם לשואה – רוב גדול מאוד בציבור היהודי מעיד על עצמו שהם עומדים בצפירה בערב יום הזיכרון לשואה. זוהי צורת ההתייחסות השכיחה ביותר עם זכר השואה. במקום השני – צפייה בשידורים הקשורים בשואה.

החרדים היא הקבוצה הבולטת ביותר ברמת השתתפותה הנמוכה מאירועי הזיכרון השונים, אם כי גם כאן העמידה בצפירה היא אופן ההתייחדות השכיח ביותר. מי שהשתתפו במסעות למחנות ההשמדה משתתפים באירועי זיכרון לשואה יותר ממי שלא השתתפו במסע כזה.

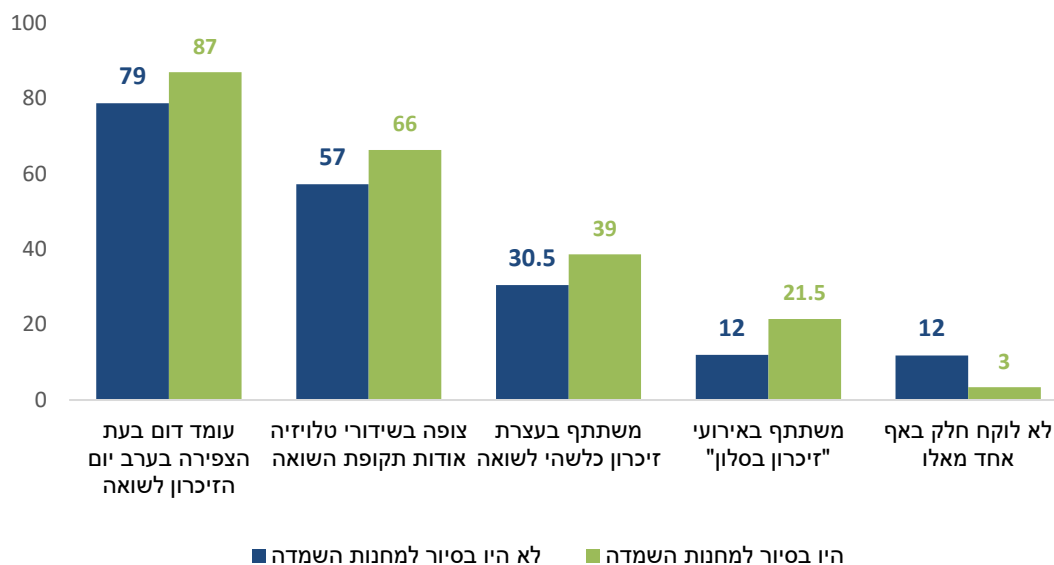
האם ואיך מציינים את יום השואה (% מדגם יהודים, ניתן לציין יותר מתשובה אחת)

עומדים דום בצפירה בערב יום הזיכרון לשואה ולגבורה (% מדגם יהודים, לפי מיקום על הרצף חרדי-חילוני)

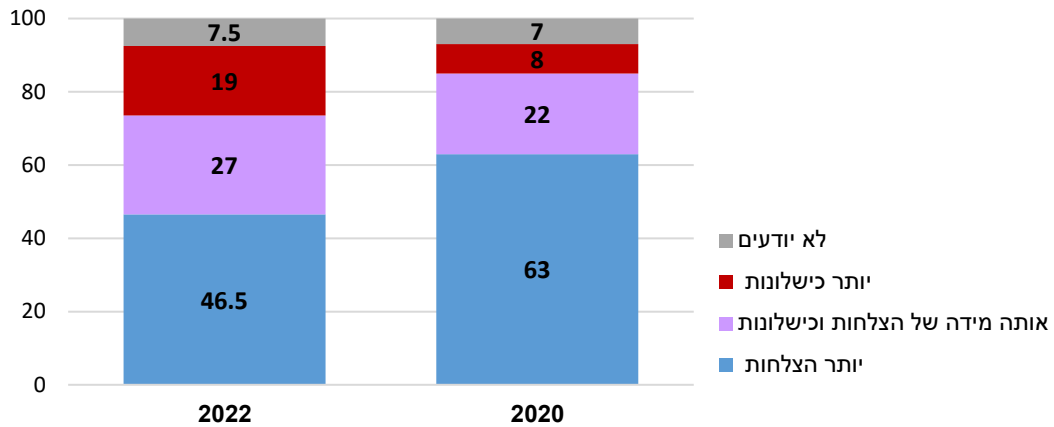

האם ואיך מציינים את יום השואה וסיור במחנות ההשמדה (% מדגם היהודים, ניתן לציין יותר מתשובה אחת)

יותר הצלחות או כשלונות? – 46.5%, כלומר פחות ממוחצית מהמרוויינים, ציינו הפעם כי לישראל יש יותר הצלחות מכשלונות, ירידה ניכרת בהשוואה ל-2020 אז ענו 63% כי מניין ההצלחות עולה על מניין הכשלונות. במקביל עלה בחדות שיעור מי שסבורים כי לישראל יותר כשלונות מהצלחות – 19% הפעם בהשוואה ל-8% בלבד ב-2020. כמו-כן חל גידול בשיעור הסבורים כי לישראל אותו שיעור הצלחות וכשלונות – מ-22% ב-2020 ל-27% הפעם. במילים אחרות, אם כי עדיין הדעה השכיחה בישראל היא כי יש יותר הצלחות מכשלונות, הלוך הרוח השנה הוא "פחות מפרגן" מאשר במדידה הקודמת לפני שנתיים.

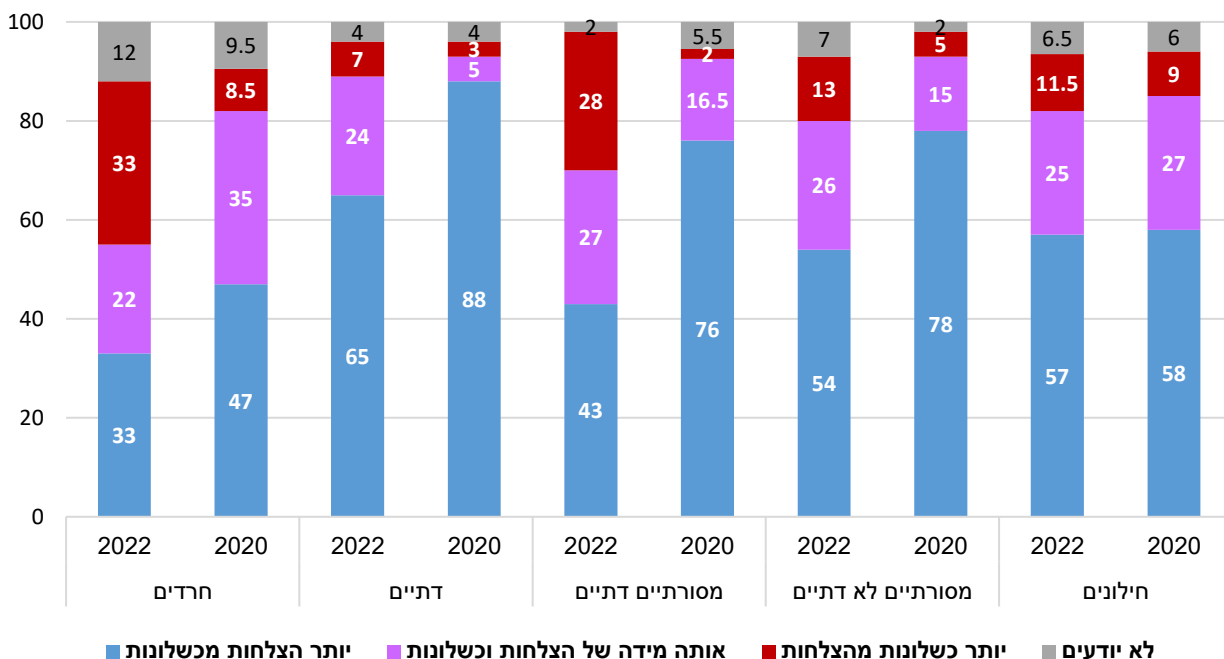
מאזן ההצלחות והכשלונות של ישראל (% , כלל המדגם , 2020 , 2022)

בשאלה זו מצאנו פערי הערכה ניכרים בין יהודים לערבים: בעוד שבקרב היהודים מעל מחצית (53%) ציינו כי יש למדינת ישראל יותר הצלחות מכשלונות הרי שבקרב הערבים רק 17% רואים זאת כך.

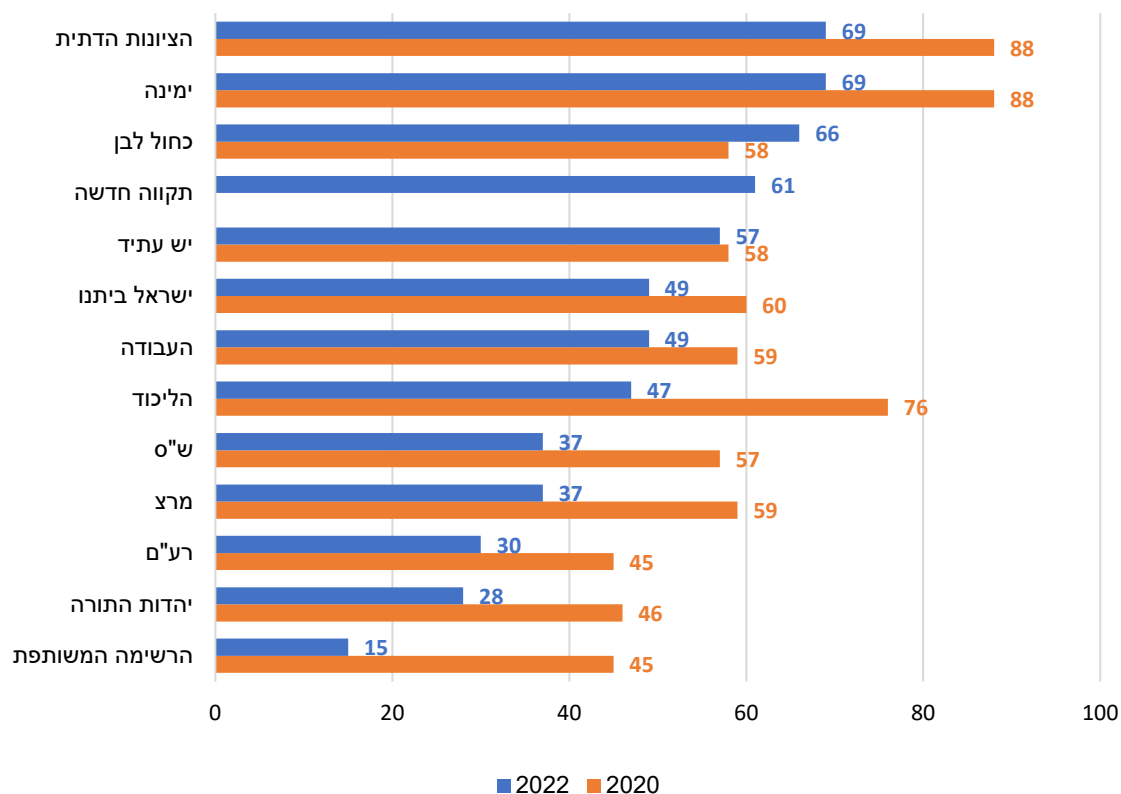
פילוח לפי מיקום עצמי על הרצף חרדי-חילוני מעלה כי בעוד שבקרב החילונים חל שינוי מועט מאוד בהשוואה ל-2020 בשיעור הסבורים כי לישראל יותר הצלחות מכשלונות (58% -2020 ; 57% -2022), הרי שבקבוצות האחרות על רצף הזה חלה השנה ירידה משמעותית בהשוואה ל-2020 בשיעור המעריכים כי שיעור ההצלחות עולה על שיעור הכישלונות: חרדים מ-47% ל-33%, דתיים מ-88% ל-65%, מסורתיים דתיים מ-76% ל-43% ומסורתיים לא דתיים מ-78% ל-54%.

מאזן ההצלחות ואי ההצלחות של ישראל (% , יהודים , לפי הגדרה דתית, 2020 , 2022)

מצאנו קשר הדוק בין תפיסת ההצלחות או הכישלונות של ישראל ובין ההצבעה בבחירות לכנסת. בין מדידת 2020 לזו הנוכחית הירידה הגדולה ביותר בשיעור הסבורים כי מניין ההצלחות עולה על מניין הכישלונות נמצאה בקרב מצביעי הליכוד. גם בקרב מצביעי המפלגות החרדיות ניכרת ירידה משמעותית. בקרב מצביעי מפלגות הקואליציה התמונה מורכבת יותר: מקרב מצביעי מרצ ירד בחדות חלקם של הסבורים כי שיעור ההצלחות עולה על שיעור הכישלונות, אך בקרב מצביעי העבודה וישראל ביתנו הירידה קטנה בהרבה. בקרב מצביעי יש עתיד שיעור הסבורים כי לישראל יותר הצלחות מכשלונות עולה על שיעור מי שסברו כך לפני שנתיים.

מאזן ההצלחות והכישלונות של ישראל (% , כלל המדגם, יותר הצלחות, לפי הצבעה בבחירות)

* בבחירות 2020 המפלגות הבאות התמודדות יחדיו: העבודה ומרצ; כחול לבן ויש עתיד; ימינה והציונות הדתית.

***

מדד הקול הישראלי אפריל 2022 נערך על-ידי מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל והמדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. בסקר, שנערך באינטרנט ובטלפון (השלמות של קבוצות שאינן מיוצגות כראוי במרשתת) בין התאריכים 24-27/4/2022, רואיינו 601 איש ואשה בשפה העברית ו-150 בשפה הערבית, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם $\pm 3.59\%$. ברמת ביטחון של 95%. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון מדגם. לקובץ הנתונים המלא ראו:

<https://dataisrael.idi.org.il>